

РЕЦЕНЗІЯ

доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри педагогіки педагогічного факультету УДУ імені М. П. Драгоманова,

Світлани КУШНІРУК

на дисертаційну дослідження **Ян Мен'ї** на тему:

«Формування комунікативної культури студентів у соціокультурному середовищі закладу вищої освіти», подане на здобуття

доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами. Глобалізаційні тенденції, інтенсивний процес обміном інформацією, інтеграція культур викликає необхідність формування комунікативної культури особистості. Тому виникає необхідність формування комунікативної культури студентів у закладах вищої освіти.

У новій стратегії розвитку вищої освіти значна увага приділяється питанням підготовки сучасного конкурентоспроможного фахівця, який би відповідав потребам сучасного суспільства. Тому сучасні виклики щодо професійної підготовки визначають комунікативну культуру особистості однією із ключових складових підготовки здобувачів освіти до професійної діяльності. Необхідність формування комунікативної культури здобувачів освіти сприяє професійному спілкуванню, яке є передумовою успішної професійної діяльності, дозволяє розширити професійне та міжнародне співробітництво та є необхідним компонентом самореалізації та самовдосконалення особистості здобувачів освіти.

Виходячи з вищезазначеного, можна відзначити актуальність дисертаційного дослідження на тему: «Формування комунікативної культури студентів у соціокультурному середовищі закладу вищої освіти».

Дисертаційна робота пов'язана з розробкою науково-дослідницької проблеми «Психолого-педагогічні основи підготовки студентів до соціально-педагогічної діяльності», вивчення якої проводилося в межах ініціативної наукової тематики кафедри соціальної освіти та соціальної роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол №5 від 28 листопада 2024 року).

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження. Авторка цілком логічно наголошує на необхідності формування комунікативної

культури здобувачів освіти, визначає засади та соціокультурне середовище як простір її формування.

У результаті здійсненого теоретико-методичного аналізу визначено зміст комунікативної культури особистості.

Визначення дисертанткою наукової новизни є достатньо коректним і переконливо доведено як у теоретичному, так і в практичному плані, оскільки в дисертації теоретично обґрунтовано та розкрито зміст формування комунікативної культури студентів в соціокультурного середовища закладу вищої освіти, охарактеризовано поняття формування комунікативної культури студентів; визначено педагогічні умови формування комунікативної культури студентів в соціокультурного середовища закладу вищої освіти; охарактеризовано критерії та показники сформованості комунікативної культури студентів; обґрунтовано зміст соціально-виховної роботи закладів вищої освіти щодо формування комунікативної культури студента; уточнено трактування понять «комунікативна культура студентів», «соціокультурне середовище»; впроваджено науково-методичні матеріали окремих модулів та тем, практикуму «Простір формування комунікативної культури студента», методичні рекомендації щодо активізації комунікативної культури студентів для педагогів, кураторів (наставників) академічних груп.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження. На підставі ґрунтовного аналізу наукових досліджень дисертанткою розроблено та упроваджено в практику освітньої діяльності закладів вищої освіти педагогічні умови формування комунікативної культури студентів в соціокультурному середовищі закладу вищої освіти; впроваджено практикум «Простір формування комунікативної культури студентів».

Серед наукових надбань дисертаційного дослідження є обґрунтування педагогічних умов формування комунікативної культури студентів в соціокультурному середовищі закладу вищої освіти, що реалізовувались через наступні змістові складові: залучення студентів до різних сфер соціокультурного середовища та участі в них, а саме: спостереження та аналіз промов, виступів під час різних урочистих, наукових, розважальних подій; участь у дискусійному клубі; залучення до волонтерських проєктів; через упровадження в освітній процес групи методів та форм: інтерактивні вправи («Слова проти жестів», «Мовний колаж» та інші); рольові ігри (Ток-шоу», «Співбесіда», «Перевтілення»); ігрові творчі вечори, («Вечір цікавих історій», «Клуб симпатій», «Неймовірна історія»); мозковий штурм; майстер-класи («Секрети спілкування», «Дорога до успіху», «Життя в

задоволення»); через розвиток рефлексії студентів та розвитку комунікативних навиків в межах професійної підготовки, зокрема під час вивчення навчальних дисциплін та виконання завдань практик.

Дисертаційна робота Ян Мен'ї відзначається структурованістю, збалансованістю теоретичного та емпіричного матеріалу, характеризується достатнім ступенем обґрунтованості наукових положень.

Отримані успішні результати підтверджують дієвість та ефективність педагогічних умов формування комунікативної культури студентів в соціокультурному середовищі закладу вищої освіти.

Дискусійні положення та зауваження.

Аналіз роботи Ян Мен'ї як цілісного теоретико-експериментального дослідження дає нам підстави зробити деякі зауваження, що мають характер рекомендацій:

1. Уточнити предмет дисертаційного дослідження.
2. У параграфі 1.3. визначити особливості соціокультурного середовища ЗВО та їх вплив на формування комунікативної культури здобувачів освіти
3. У параграфі 2.1. подати діагностичний інструментарій визначення показників за всіма критеріями, а не лише мотиваційного критерію
4. Подати кількісні та відсоткові дані за всіма критеріями та рівнями після проведення експерименту.
5. Подати у додатки розгорнуті форми роботи та структуру практикуму.

Вказані недоліки не знижують наукової цінності, практичної значущості виконаної роботи.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії.

Констатуємо, що аналіз дисертації дає всі підстави стверджувати, що дослідження є самостійним, комплексно цілісним, завершеним, має важливе і теоретичне, і практичне значення та заслуговує на увагу. Основні положення дисертаційної роботи опубліковані в наукових періодичних виданнях інших держав, наукових фахових виданнях, оприлюднювалися на науково-практичних конференціях. Дисертаційне дослідження Ян Мен'ї відповідає обраній темі, розкриває її та підтверджує, що автором вирішено поставлені у роботі завдання. Здобувачем дотримано вимоги академічної доброчесності. Відтак, можна зробити висновок, що дисертація «Формування комунікативної культури студентів у соціокультурному середовищі закладу вищої освіти» за актуальністю, сучасним методологічним рівнем виконання, обґрунтованістю наукових положень і практичним значенням отриманих

результатів, повнотою викладу в опублікованих працях відповідає галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

Загальний висновок. Рецензоване дисертаційне дослідження Ян Мен'ї має наукову новизну і практичну значущість. Зміст повністю відображає основні положення дисертації. Дисертація написана науково, лаконічно та грамотно. Дисертаційна робота Ян Мен'ї «Формування комунікативної культури студентів у соціокультурному середовищі закладу вищої освіти» за актуальністю, змістом, повнотою викладу її результатів у публікаціях дисертанта, обсягом і якістю оформлення відповідає спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України №759 від 31.05.2019) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44), може бути представлена у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії з галузі 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки
педагогічного факультету
УДУ імені М. П. Драгоманова

Світлана Кушнірук С. завідувач

